

Nova Pravda

Glasilo Narodno-Socialistične Stranke.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Narodni dom,
Kopališka ulica, I. nadstropje.

Izhaja vsako sredo in soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: mesečno 8 K, četrletno 24 K, polletno 48 K,
celoletno 96 K. — Inserati po dogovoru.

Atanazijev.

Propaganda „komunistov“.

Na Velikonočni pondeljek je govoril v Celju delavcem nekdo iz Ljubljane in jih pozivljaj, naj bodo pripravljani na nekaj izrednega, ki se dogodi čez 14 dni. Kaj, tega jim danes še ne more povedati, je pravil.

Vsled vedno rastoče draginje in z njo rastoče ljudske bede in vedno večjega kupičenja kapitala, pridobiva komunizem vedno več tal. Veliko, menda največjo vlogo pri komunistih pa igra denar, katerega imajo v izobilju. Od kod pa izvira ta denar? — Iz inozemstva, ki goji pri tem veliko, tiho, tajno željo: nemir in nered pri nas, uničenje našega narodnega premoženja, razpad naše ujedinjene domovine; razprte pa bi nas podjarmili! Želja tujecev je vedno enaka, prihaja vedno stara, v vedno novi obliki med nas!

Proletariat jugoslovenski, ne verjame jim! Ni jim mar tvoj obupni položaj, njim se gre za kaj drugega! Zavedaj se, da je komunizem le fraza, oziroma v slučaju, da se smotri resno, utopija, ki nas more vse brezplodno uničiti! Ne daj se jim zapeljati in ne segaj po sredstvih, ki so škodljiva tebi in drugim! Zavedaj se, da je kapital naše narodno premoženje, ki se ga držijo tvoji žulji, tvoja kri in ga torej ne uničuj brezsmiselno, kajti more in mora postati tebi koristen in blagodejen! To premoženje, ves ta ogromni kapital se more zaježiti, postaviti v okove! Potem ti bo prinašal koristi, mesto dosedanega izmozganja! Zasišuran bo na ta način tvoj obstoj, kajti kapital v okovih te ne bo mogel več izžemati! Ko se to doseže, izgubil bo komunizem tla, kajti on je tudi posledica današnjih neznosnih razmer. Da je komunizem utopija, nam pričajo razmere in dogodki na Ruskem.

Od države zahtevamo, da iztrebi verižništvo takoj pri korenini. Ukiniti mora prosto trgovino, tujim hujšakcem pa prepovedati in zabraniti vstop v našo državo! To je prvi korak k izboljšanju današnjih razmer.

Komunisti lovijo tudi dijaštvo; v ta namen izrabljajo njegov gmotni položaj. Država mora podpirati dijaštvo! V tem oziru so ravnali Nemci boljše od nas. Nemško dijaštvo že od pamtveka ni bilo izpostavljeno bedi, kajti podpirali so je in mu odpirali dijaške domove. Dijaštvo je pozneje podpiralo tiste, ki so se ga spominjali in podpirali. Tako so vzgajali svojo inteligenco sebi! Tudi mi moramo vzgajati svojo inteligenco sebi! (Tega vprašanja se je dotaknil dr. Ivan Tavčar v „Slov. Narodu“ pod naslovom: „Komunizem in naše dijaštvo“, vendar je samo trdil, da je naše dijaštvo komunistično prešinjeno, in ni iskal in torej tudi ni našel vzroka temu!)

Naš cilj je jasen, ko beli dan: Vsakemu, ki dela bodisi z roko, bodisi z glavo, telesno ali duševno, bodi zasiguran človeka vredni obstoj, k poginu pa bodi obsojen nedelavni dedič patrijskega blagostanja!

Širite „Novo Pravdo“!

Samopomoč proti draginji.

Draginja je postala tudi po celi Jugoslaviji v pravem pomenu besede — neznosna. Proti draginji se prirejajo protestni shodi, se sklepajo resolucije, se sklicujejo enquete, se vrše posveti v posebnih sosvetih, se ustanavljajo akcijski odbori, se odpirajo za gotove skupine ljudi posebne aprovizacije, se zabavlja javno po ulicah in doma pri skromnih mizah in še več pa po javnih lokalih — pri polnih čašah „vinca rujnega“ in kar temu razpoloženju še pozneje sledi, dokler ne pride policija in gospodo primerno opozori, da je skrajni čas take dokumente protestov proti draginji prekiniti do prihodnje noči.

Človeku, ki vse to vrvenje in zabavljanje proti draginji primerja z dejanskim življenjem, se mu zdi, kakor da bi vse to, kar imenujemo „neznosne razmere“, ne bilo res, kakor, da človeštvo živi še vedno v razposajenem lahkomišljenem predpustu. To slednje opažamo zlasti po vseh večjih mestih, pri nas ravno tako, kakor na Dunaju, kjer umira dnevno na stotine ljudi vsled lakote, dočim na drugi strani javna zabavališča še niso doživela nikdar tako živahnega, tako potratno uživajočega prometa, kakor ravno sedaj, ko celi Avstriji preti od danes do jutri katastrofa pogina. Vse to nenavadno lahkomišelnost življenja in čezmerno uživanje v pričo grozeči beli ženi s smrtno koso, kaže, da še nismo prišli iz verig vojne psihoze, da živimo še vedno pod vse demoralizirajočim vplivom nesrečne svetovne vojne.

In vendar, če greš tudi pri nas v Jugoslaviji v hiše gotovih ljudskih slojev, boš takoj spoznal, da so tam že davno pozabili na predpust in so morali celo ob največjih praznikih, dobredno rečeno stradati, trpeti pomanjkanje, pogrešati najpotrebnejšega blaga za napravo najskromnejšega vžitka, ki si ga je preje vsaka beraška družina lahko privoščila vsaj za oba največja praznika: Božič in Veliko noč. Pa tudi v hišah takozvanih boljših slojev boš opazil, da je to strašilo z draginjo bridka, zelo bridka resnica!

Vsi vsled draginje pomanjkanja trpeči upirajo svoje oči edino-le na vladu, v Ljubljano, v Beograd, le od tam pričakujejo rešitve, pomoči. Od tam prihajajo pač obljube, a mesto prave, korenite odpomoči prihaja dan zadnem nova podražitev najnujnejših dnevnih potrebščin. Stiskamo pesti, grozimo vladi, češ, če nam ne odpomoreš takoj z lepa, si pridobimo, kar hočemo, kar moramo imeti za življenje — z grda .., sežemo po samopomoči!

V Ljubljani in Beogradu le predobro vedo, da so vse te grožnje po samopomoči prazne, kakor so njihove obljube. In tako se rine zavoženi voz namesto polagoma naprej, čimdalje bolj nazaj, globokeje v blato korupcije in nezadovoljnosti.

Toda najtrja struna konečno vendarle počni, če se jo preveč nopenja. In ta struna glede draginje je v kljub čezmernemu uživanju na eni strani, na drugi močnejši, številnejši strani že do poka preveč napeta. Mora počiti in to preje, ko si v Ljubljani in Beogradu mislijo — ako sploh na to kaj mislijo. Ako pride do poka, bo to strašen,

najstrašnejši pok, ne le zunaj v Avstriji, tudi pri nas v Jugoslaviji.

Kar vas je ostalo v tem predpustu pred poginom in polomom še treznih, nagnite zadnje moči, da se vsi skupaj obvarujemo skupne katastrofe. Sežite po edinem zadnjem sredstvu: samopomoči v dejanju! Brezobziren boj vsemu nepotrebnemu uživanju, neizprosni bojkot vsaki novi podražitvi!

Draginja.

Ni vprašanja, ki bi bilo tako pereče in tako velike važnosti za proletarca delojemalca, kakor je vprašanje draginje, katera v zadnjem času slavi svoje orgije in ni videti njih konca.

Že nešteto krat smo imeli priliko na shodih in pri drugih prilikah razmotrivati to vprašanje. Ob vseh teh prilikah se je pobijalo vse, kar goji draginjo, kar jo pospešuje in posebno se je napadalo vse tiste osebe, ki so pri prodaji blaga zaposleni, naj so ti ljudje draginje krivi ali ne.

Treba pa je, da gremo stvari enkrat na dno, kajti vsi sosveti, vse komisije in sploh vse naprave lokalnega obsega so dosegli le nekaj, t. j. da so razkrinkali nekaj vnebovpijočih slučajev veriženja, navijanja cen in nagromadenja blaga v umazane špekulativne namene; draginja pa je šla naprej svojo pot — tja v neskončne višave, katerih konca še ne vidimo.

Prehrana, ta je ona, ki dandanes najbolj kriči po remeduri in najglobokeje sega posebno revnim slojem v žep.

Jugoslavija producira več živil, kakor jih potrebuje in vendar vlada pri živilih ista, ako ne še večja draginja, kakor pri drugih potrebščinah.

N. pr. l. 1914 je veljal 1 vagon koruze 900 K, danes velja 70.000 K, t. j. 78 krat več. Tako je pri vsih poljskih pridelkih. Vzrok temu je, da se hoče ob naših pridelkih nasiti vsa Evropa. Židje vse Evrope prihajajo k nam navijati in licitirati živež. Delo imajo lahko, kajti naša valuta je sedaj še vedno slaba, tako, da domačin pri temu natecanju za blago ne more nuditi nikdar dovolj jugoslov. kron, da bi prestrigel tuje valute.

Odperta vrata Jugoslavije in naša slaba valuta so toraj krive grozni draginji v prvi vrsti in v temelju celega vprašanja poleg še nebroj drugih okolnosti, ki pa vse obstoje v prvi vrsti radi prvih — odprtih vrat in slabe valute.

Ključ tega vprašanja se nahaja pri državnem gospodarstvu in ne morda kje pri kateri mali občinski aprovizaciji ali pri katerem konsumnem društvu itd. Vse te male naprave nimajo na najmerodajnejše vzroke prav nikakega vpliva, morajo kupiti prav tako drago, kakor inozemci v dobri valuti in zamorejo pri zelo previdnem gospodarstvu in poštenosti uslužbencev deliti blago z nekoliko manjim dobičkom, kakor prosti trgovec špekulant.

Sedanji državni pospodarji, le oni imajo na razpolago vsa sredstva (žandarmerijo, policijo, finančno stražo, vojaščino), da za prejo vrata naše države vsem inozemskim navijalcem cen, da prepovedo trgovino v tuji valuti in zahtevajo plačilo za našo izvoženo nadprodukcijo v jugoslov. kroni.

Tukaj je glavno sredstvo za odpravo draginje, tukaj je lopato najpreje zastaviti in ob novi žetvi bodemo rešeni draginje, kakor slabe valute. Naša valuta se bode tekom nekaj tednov tako dvignila, kakor se je dosedaj dvigal dolar. Z dobrim, na mednarodnem trgu visokostojecim denarjem, bodemo tudi inozemske produkte dobili za nizko ceno. Dolar ne bodemo plačevali po 140 kron, temveč samo po 20—30 kron, frank ne po 24 temveč samo po 3—5 kron itd.

Ali razume naša sedanja gospoda to kalkulacijo? Ako nam odgovori z — ne! — potem je ne rabimo, potem naj zgine s površja. Ako nam odgovori z da! — potem je ta gospoda suženj tuje valute — ker jo poseduje in ima interes na visokem stanju tuje valute. Tudi take gospode ne rabimo.

Mi hočemo državne krmilarje, ki čutijo s svojim narodom, ki čutijo socialistično, ki drže visoko prapor za srečo svojega naroda in skrbe v krogu svojega naroda za socialno pravičnost ter ne gledajo samo na sebe, na nekaj ošabnih banatskih velekmotov, na žide in koristi nekaj eksportnih družb.

Zadnja ura bije, če jo preslišite, Vam Bog pomagaj — revna masa Vam ne bode.

Pasivna rezistenca odvetniških in notarskih uradnikov.

Maribor, 10. aprila 1920.

Odbor društva odvetniških in notarskih uradnikov mariborskega okrožja, izvršujoč sklepe občnega zbora 14. marca 1920, v dosegu zboljšanja gmotnega položaja, je pri redni seji dne 1. aprila 1920 soglasno sklenil, da se prične dne 8. aprila 1920 s pasivno resistenco in če treba tudi s splošno stavko v vseh odvetniških in notarskih pisarnah. To naj bi bila zadnja sredstva v dosegu vsaj prilično takih prejemkov, kot jih že delj časa dobivajo državni nastavljenjenci. Ako tudi ta najskrajnejši korak ne doseže rešitve iz našega obupnega položaja, zapustimo številno dosedanje pisarne.

Ker pa zna biti ta resen korak usodepoln toliko za odvetnike in notarje kakor za posameznike, njih obojba, se odbor ni čutil opravičenega, tozadevni sklep občnega zbora takoj do skrajnosti izvesti.

Zato je sklical na večer 8. aprila 1920 stanovski sestanek v restavraciji „pri stari pivarni“, kojega so se udeležili v imenu slovenskih koncipijentov štirje kandidati, vsi pisarnovodje ter številno odposlanstvo ostalega obojba obojega spola, skupaj 43 članov.

Tovariše in tovarišice iz Ptuja je zastopal predsednik na podlagi pismenega naprosila.

Po dveurnem zanimivem in večkrat burnem razpravljanju so vsi navzoči člani enoglasno sklenili, da se vsem odvetnikom in notarjem takoj odpošlje spomenica 8. aprila 1920, v kateri se zahteva za sedaj predvojne plače v predvojni valuti, ko se je 10 kronski bankovec dal zamenjati za 10 K — zlatih ali 10 srebrnih kron, ker bi se za tak denar zamoglo tudi danes nakupiti razmeroma dovolj vsakdanjih potrebščin.

Ker pa take valute tačas ni na razpolago, privzete se je odmerilo 10 K — da

našnje papirnate valute za 1 K — predvojnje zdrave valute.

Po tem ključu bi dobivali od 1. aprila naprej zmožni koncipijenti in pisarnovodje 2000 K, perfektne strojepisne ali stenografi 1000 K, začetnice 500 K, ali pa oskrbo v naravi, kot jo dobijo učenci pri drugih slojih, dokler se nahajajo v učni dobi, ostalo osebo sorazmerno po možnosti in uporabnosti. Ti prejemki so še precej nižji, kot jih prejemajo državni nameščenci sličnih kategorij in to z ozirom na sedanji odvetniški in notarski tarif, ki že zdavnaj več ne odgovarja draginjskim razmeram in padanju vrednosti našega papirnatega denarja kot plačilnega sredstva.

Ako odvetniki in notarji teh opravičenih zahtev ne morejo ali nočejo sprejeti do 15. aprila, pričena se s 16. aprilom 1920 po vseh pisarnah s pasivno resistenco in ako bo potrebno, s 1. majem 1920 s splošno stavko.

(Kakor smo doznali, so se delodajalci — tukajšnji odvetniki in notarji, na svojem tozadevnem sestanku dne 12. aprila 1920 o teh zadevah posvetovali in so načeloma pripravljani, zvišati plače uslužbencem, vendar pa ne v popolni zahtevani meri. O stvari bomo še poročali. Uredništvo.)

Politične vesti.

Jugoslavija.

Naš sporazum z Italijo? Italija se trudi z našo vlado skleniti sporazum v političnem in gospodarskem oziru. To je tudi eden vzrokov, zakaj se Italijani napram našim ljudem na zasedenem ozemlju v zadnjem času nenavadno prijazno obnašajo. Če ne bomo mi te izredne ljubeznjivosti kje drugje — doplačali?

Socijalno demokratska doslednost. V „Napreju“ čitamo, da je izvršilni odbor soc. dem. stranke odpoklical svoje zastopnike iz vlade, ko ni več smatral potrebno, da sodelujejo z buržuazijo. Kolikor je nam in vsej javnosti znano, ta konstatacija ne odgovarja resnici. Kristan je izstopil iz vlade še-le tedaj, ko je ista morala demisionirati. Sklepi izvrševalnega odbora stranke, pa s to demisijo nimajo nič skupnega.

Internacionalci se soc. dem. Jugoslavije pravzaprav ne morejo več imenovati, ker so izstopili iz druge internacionale, vsaj do tistega časa ne, dokler ne sklenejo pristopiti tretji, oziroma četrti, če se tretja ne bo obnesla. Kljub temu so še vedno internacionalci, kajti njihova internacionalnost ne obstoja na zunaj, v sami solidarnosti in simpatijah, temveč na znotraj. In to nas loči od njih.

Nemčija.

Razoroženje. V Parizu se vojaški zastopniki Anglije in Francije posvetujejo, kako naj se izvrši razoroženje Nemčije. Dejanjsko je bil prvi poskus že izvršen, ko so francoske čete zasedle precejšnji del nemškega ozemlja.

Iz naših organizacij.

Ljubljana.

x Prvi majnik. Pozivamo vse krajevne organizacije širom Slovenije, da pričnejo s predpripravami za delavski praznik 1. majnik. V ta namen naj se izvolijo posebni odbori. Poleg manifestacijskih shodov naj se vrše veselice, če mogoče tudi obhodi.

x Krajevne organizacije NSS v Ljubljani. V Ljubljani so bile dosedaj ustanovljene sledeče krajevne organizacije: Poljanski okraj, Spod. Šiška, Dvorski okraj, Kolizejski okraj, Trnovski okraj, St. Peterski okraj. V St. Jakobskem okraju in Mostah obstoji pripravljani odbor. Na jutrnji (četrtkovi) seji organizacijskega odseka, na katero so vabljeni zastopniki vseh ljubljanskih krajevnih organizacij, se bo sklepalo o ustanovitvi centralnega odbora za Ljubljano.

x Ženska organizacija NSS. Naša stranka zahteva popolno enakopravnost ženske moškimi. Temu načelu primerno je tudi

sestavljeno načelstvo stranke, v katerem se nahajata dve tovarišici kot zastopnici ženstva. Pod okriljem stranke je bila osnovana posebna ženska skupina, ki ima svoj odbor in samostojno vodi svoje posle. Želeti je, da se naši ženski organizaciji pridruži čim več ženstva, posebno onega, ki je navezano na svoj zaslužek, kakor delavke, uradnice, učiteljice itd. Nič ne pomaga tožba, da se nam gode krivice in da nas nikjer ne upoštevajo. Same smo krive, da je tako, ker smo se doslej premalo brigale za politična vprašanja. Zato ni mogoče dovolj povdarjati velik pomen politične izobrazbe, ki se jo najlože pridobi v skupnem boju z izkušeni moškimi tovariši. Rešitev zapostavljenega ženstva je edino v socijalistični stranki, ki se bojuje za enake pravice vseh, ki ščiti slabjšega pred močnejšim.

x Politična šola NSS. Vsak petek ob 20. uri se vrši v spodnjih prostorih Narodnega Doma politična šola, ki je za politično izobrazbo proletarcev neprecenljive važnosti. Dosedaj se je predavalo o smotru politike, govorništvu, žurnalistiki, boljšeizmu, modernem socijalizmu, političnih strankah na Slovenskem, razrednem boju, o narodnosti in socijalizmu, idealizmu in materijalizmu in o razmerah v sovjetski Rusiji. In sicer so predavali: dr. Rostohar, dr. Krivic, urednik Virant, tajnik Brandner, jur. Krajnc, žel. uradnik Osana. Po vsakem predavanju se vrši debata, torej praktične govorniške vaje. Vsak aktiven delavec v stranki, kakor oni, ki se mislijo posvetiti delu v stranki, naj pridno zahajajo v politično šolo.

x Občni zbor Narodno-socijalne tiskovne zadruge. V soboto zvečer se je vršil v Narodnem Domu v Ljubljani občni zbor Narodno-socijalistične tiskovne zadruge, na katerem je bilo zastopanih 68 deležev. V preteklem poslovnem letu izkazuje blagajniško poročilo 44.000 kron denarnega prometa. Sprejet je bil sklep, ki nalaga načelstvu zadruge, da prevzame izdajanje kulturno-politične revije „Delo“, ki izide s 1. majem. Za načelnika zadruge je bil postavljen tov. Janko Tavčar.

x Letni zbor delegatov Nar.-socijalne Zveze se vrši 18. aprila, ob pol 10. uri dopoldne v magistratni dvorani v Ljubljani. Dnevni red: 1. Naznanila predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo strokovnega tajništva. 5. Poročilo nadzorstvenega sveta. 6. Volitev vodstva. 7. Volitev upravnega odbora. 8. Volitev nadzorstvenega sveta. 9. Izpremema poslovnika. 10. Določila vpisnine, prispevkov in podpor. 11. Praznovanje 1. majnika. 12. Določitev prihodnjega zbora delegatov. 13. Slučajnosti. Za razvoj naših strokovnih organizacij je ta zbor velike važnosti. Posebno važna je točka o zvišanju članskih prispevkov in podpor. Narodno-socijalna Zveza je brez krika in vika delala za interese svojih članov. Posredovala je pri raznih mezdnih gibanjih in dosegla lepe uspehe. Izplačala je tudi veliko podpor za brezposelne in bolne člane. Tekom vojne je bilo njeno delovanje oblastveno ustavljeno.

x Izobraževalno društvo „Bratstvo“ se ustanovi takoj, ko bodo vložena pravila potrjena. Dosedaj je bila mladina organizirana v mladinski skupini NSZ. K „Bratstvu“ bodo imeli pristop tudi starejši člani.

x Vsem krajevnim organizacijam NSS. Organizacijski odsek NSS pozivlja vse krajevne organizacije širom Slovenije, da razširijo svoje delovanje tudi izven svojega delokroga in pomagajo ustanavljati organizacije povsod tam, kjer jih še ni. Inicijativo naj prevzamejo večji kraji, mesta in trgi. Samoobsebi je umevno, da je njihova dolžnost, da širijo tudi „Novo Pravdo“ in poročajo o svojem delovanju.

x Narodno-socijalna Zveza v Ljubljani (strok. organizacija) ima v nedeljo, 18. aprila, ob pol 10. uri dopoldne v magistratni dvorani letni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo strokovnega tajnika. 5. Poročilo nadzorstvenega sveta. 6. Volitev vodstva. 7. Volitev upravnega odbora. 8. Volitev nadzorstvenega sveta. 9. Izpremema poslovnika. 10. Do-

ločitev vpisnine, prispevkov in podpor. 11. Praznovanje 1. majnika. 12. Določitev prihodnjega zbora delegatov. 13. Slučajnosti.

x Zaupniki krajevne organizacije Maribor se tem potom še enkrat opozarjajo na drugo zborovanje v ponedeljek, 18. aprila v mali dvorani „Narodnega Doma“ ob 19. uri. Kdor izostane neopravičeno, se ga smatra, da svoje mesto prepusti drugemu.

x Zbirka za tiskovni sklad „Nove Pravde“. Deleže po 50 K so vplačati tovariši: Ratej, Šantl, Smrekar in Živec, (po dva deleža) Pegan, Morel, Vuzem, Švarc.

x Jesenice. Nekdo se v „Ujedinjenju“ jezi, ker je shod NSS na Jesenicah tako sijajno uspel. Če se naknadno ne strinja z resolucijo, čemu so potem vsi komunisti za njo glasovali? Je pač tako, če naša stvar dobro uspe — in ta shod je uspel res sijajno — jim to ne dá miru. Mi se seveda prav nič ne razburjamo, glavna stvar je, da napredujemo.

x Ribnica. Radi govora tov. Brandnerja na zadnjem shodu Narodno-socijalne Zveze se duhovi še sedaj niso pomirili. Tov. Brandner je pač ostro napadal trgovce-oderuhe, ni pa niti z eno besedo omenil tukajšnje nakupovalne in prodajne zadruge, temmanj, da bi pozival na ustanovitev nove zadruge. Tudi trditev, da je delavec hujskal, da naj zahtevajo najmanj 30 odst. poviška in se sploh vedel bolj radikalno kot komunist, je iz trte izvita. JDSarji ne vedo, kakih sredstev bi se poslužili, da bi narodno-socijalistično gibanje diskreditirali. Vse to jim ne bo nič pomagalo, kakor tudi moka ne. Delavci so že davno spoznali, da so najmanj storili tisti, ki hočejo sliko svoje brezdelnosti v vladi izbrisati s tem, da ljudem delijo moko po 7 kron. Pomožna akcija se je izpremenila v strankarsko akcijo. Teža volilci ne bodo pozabili.

Socijalno skrbstvo.

Proti brezposelnosti. Enkete, ki so se vršile na inicijativo poverjeništvu za socijalno skrbstvo v Ljubljani, Litiji in Kranju in ki so iskale sredstva za ublažitev brezposelnosti, so dokazale, da merodajni faktorji niso storili svoje dolžnosti. Povsod smo čuli eno in isto pesem: ta in oni obrat bi se, če ne popolnoma, vsaj deloma lahko vpostavil, ako bi vlada na neštete vložene spomenice vsaj nekaj ukrenila. Sedaj hočejo brezposelnost odpraviti s tem, da črtajo brezposelne podpore, oziroma jih dovolje samo v izrednih, dognanih slučajih, in sicer za najdalje dva meseca v letu. Istočasno pa čujemo, da se nameravana zaposlitev pri poljedelstvu ali javnih delih iz raznih razlogov ne more izvršiti in da bodo najbrže še nekatere druge tovarne primorane ustaviti obrat. Mi povdarjamo, da je edini izhod iz teh kritičnih razmer ta, da se obrati čimpreje vpostavijo. O tem naj razmišljajo merodajni faktorji pri deželni in centralni vladi in kar je glavno, delajo naj na podlagi vloženi spomenic. Če vpostavitve obratov ovirajo sekvestre, kakor trdijo podjetniki, naj se iste odpravi. Z eno besedo, vlada naj stori vse, da bodo nezaposlenci dobili delo in da se ne bo neprodno trošilo denar za brezposelne podpore, ki pri tej draginji prav malo zaležejo, tako, da delavci od njih ne morejo ne živeti, ne umreti. Naj nam bo tudi tu za vzgled Čehoslovaška, ki je na tem polju že veliko storila.

DOPISI.

Studenci pri Mariboru.

st Naši internacionalci in slovenska šola. Z velikim zanimanjem smo brali članek „Ali res sloveniziramo Nemce potom šol“. G. pisec tega članka je našim posili-Nemcem stvarno a odločno povedal, kar so že zdavno zaslužili. Prebritko so nam še v spominu komaj pretekli časi, ko smo Slovenci za naše otroke tu na slovenski zemlji zahtevali slovenske šole, pa je nismo dobili. In kdo je bil tisti, ki je najbolj nasprotno ustanovil slovenske šole, za

slovenske otroke, na slovenski zemlji? Niso bili to ravno naši ljubi „internacionalci“? Niso bili ravno ti ljudje, največji hujskači, ki so tudi na vlado z grožnjami pritiskali, da se ni upala nam niti šole dovoliti, ki bi jo bili sami vzdrževali? Niso bili ravno ti plačani agenti „Südmarke“, ki so tudi našim delavcem odtrgovali po vinarjih za sklad raznarodujočega „Sulferajna“? Danes zastopajo ravno ti ljudje stališče enakopravnosti. O vi hinavci! Kje je bilo takrat to vaše stališče? Kje je bila takrat vaša med-narodnost? Niste bili vi še strupenejši naši sovražniki, kot so bili pravi Nemci sami? Veste, če bi bilo prav po našem, mi bi vam zdaj v naši državi prav tisto privoščili — pa tudi izvrševali, kar ste vi pod avstrijsko vlado z nami počenjali. Pa naše mehke duše bodo temu sicer trdemu, pa opravičenemu stališču ugovarjali in nas opozarjali na otroke, češ, ti so nedolžni. Hm, kaj niso bili naši otroci nedolžni na celi avstrijski politiki in protislovanski gonji? Niso tudi naši otroci popolnoma nezmožni nemščine, morali takoj v nemško šolo? Ni tudi mnogo, zlasti delavskih otrok ravno radi tega moralo ostati neizobraženih, ker se svojega materinega jezika niso smeli, nemškega pa niso mogli, s potrebnim uspehom naučiti? Ni bila ravno tu ponemčevalna praksa največ kriva, da je vsled nje moralo mnogo naših otrok postati le preprost delavec, hlapec in dekla? In ali niso ti agenti pangermanske politike ravno to hoteli, da bi tudi še naši otroci jim služili za hlapce in deklet? — Ne! Tudi ta izgovor na ozir na otroke takih „Nemcev“, kakor so v Mariboru, posebno pa v Studencih, po našem mnenju ne bi smel biti merodajen. Ampak: zob za zob! Stem bi Vam le mali del povrnili, kar ste nad nami zagrešili. Ptu.

p „Ne razkrajajte družbe...“ Živimo v dobi zidanja, prenovljenja in rušenja. Na vseh koncih in krajih se postavlja temelje za veličastne poznejše stavbe — drugo se popravlja. Umevno je, da se mora mnogo starih, častitljivih, a preperelih stavb podreti, da se postavi nove, boljše, trdnjše, veličastnejše na krepkih temeljih. Marsikomu je žal po starih patrijarhalnih časih, po častitljivih stavbah, po starih okraskih — ampak tok nanova gre nevzdržno naprej. Ako se hoče zdraviti rano, mora se izrezati, kar je gnjilega — mora se makari celo nogo odrezati, če ravno bi bila ta noga mogoče za figuro lepa in dobra, a za rabo bi ne bila in radi nje bi bilo celo življenje v nevarnosti. To ni razkrajanje, to je zdravljenje. Kar je krepkega, zdravega, ostane. Ako mladini, kateri so pravzaprav sami zreli možje, izkušeni v političnih in življenjskih bojih, stopajo na dan, je znamenje, da hočejo tudi oni prijeti za veslo in veslati pogumno, vstrajno, da privedejo čoln našega ljubega naroda v varen pristan. Ne povese vesla, bratje, ne pripravite se, kdo bo spredaj ali zadaj veslal, vsi krepko pritismo in veslajmo“. Pod zgornjim naslovom je izšel apel v „Ptujskem listu“ na naslov naše NSS, da naj ne razkrajamo družbe in ustanavljamo nove stranke. Pisec dotičnega apela je menda nek splošno spoštovan in priljubljen narodni delavec. Njegova želja je dobra in simpatična, a veruje naj nam, da bi mi Slovenci v Ptujju ostali še desetletja tam, kjer smo bili pred polomom, ako ne bi bilo „razkrajajočih“ elementov, kateri bodo enkrat temeljito pomeli z vsem starim preperelim. Ne mislim samo na elemente naše moderne stranke, ampak sploh na elemente vseh strank. Čudno neukusno in boljševisko se zdi nekaterim okostenelim diktatorjem, ako nastopajo „mladini“ in jih motijo v njihovem patrijarhalnem življenju; verujejo naj nam, da bodo blagoslovljali nas, ko smo se upali na dan, seveda — ako so res narodni ljudje — in res želijo dobro našemu narodu.

p O naši visokošolski mladini. Dne 7. aprila je predaval v spodnji dvorani Narodnega Doma medicinec g. Ferencak o socialnih in političnih odnošajih jugoslov. visokošolskega dijaštva. Kljub temu, da se je z gotovih strani skušalo preprečiti vsa-

koršno prireditelvisokošolcev, se je zbralo toliko občinstva, da je bil zadnji kotiček zaseden. Z napeto pozornostjo so navzoči sledili izvajanju g. predavatelja. Z odkrito besedo je le-ta razgalil rakrano, ki se razjeda na telesu visokošolskega življenja. Ožigosal je malomarnost takozvanih inteligentnih krogov, katerim je lastni dobrobit nad vse, beda bližnjega pa jih pušča hladne. Omenjal je, kako je visokošolska omladina trkala zaman na vrata denarnih zavodov in vlade. Zadnja je sedaj črtala vse podpore menzam visokošolcev. V isti državi živimo z bratskimi plemeni, davki se vplačujejo v skupno državno blagajno in vendar se dela razlika med pripadniki posameznih plemen. Slovenski in hrvatski visokošolec dobita mesečno 400 K državne podpore, a srbski brat pa 500 frankov. To dela hudo kri v naši omladini. V živih bojih je slikal trnjevo pot našega visokošolca. Prazen želodec, slaba obleka, dostokrat, ne najčešče, slaba streha, to so dobrote visokošolskega dijaka. Po ravnih cestah zagrebških se pa šopiri buržoazija in kapitalisti v najrazkošnejših toaletah; v finih restavracijah se pri opulentnih pojedinah in dobrih vinih zopet spravlja tako lahko pridobljen denar v svet. Vsi ti kontrasti pa povzročajo, da se naš visokošolec obrača od meščanskih strank ter pristopa h komunistom in socialnim demokratom. V teh vrstah najde one, ki so mu enaki po trpljenju in zapostavljanju. Našli so se celo možje, ki so titulirali bodoči naš inteligentni naraščaj s sodrgo. Zopet drugi so izjavili, da jim je vseeno, jeli se kdo dobro počuti v obzidju mesta ali ne. Vsa ta mladina se je med vojno potikala po strelskih jarkih, se bila po bojnih poljanah po svoje za svobodo ljube domovine. Vrnili se je iz vojne vkljub vsemu polna idealov, a danes ji rujejo te svete ideale iz src oni, ki niti najmanj niso okusili gorja, povzročenega po vojni, ki nikdar niso občutili pezo praznega žepa in gorje praznega skrčnega želodca. Vlada je prepovedala visokošolski omladini študij izven države. Domače univerze dajo svojim slušateljem dobro strokovno znanje, a ne nudijo jim toliko, da bi se povzpeli na nivo svetovnega znanja, da, niti na nivo evropskega znanja. To bi bilo nekoliko glavnih točk iz zanimivega predavanja. G. predavatelj je govoril marsikomu iz srca. Želeli bi le, da se še večkrat priredi v Ptujju kaj sličnega ter da se z odkrito besedo odkrivajo nedostatki in pomanjkljivosti, ki okužujejo naše javno življenje ter vedó nas in državo v propast. Torej na svidenje!

p Poletni čas. Čisto po avstrijsko se nam je diktiral poletni čas iz Beograda. Med vojno so se sklicevali na Nemce-zaveznike, češ, tudi mi v modrosti ne smemo zaostajati. Koga imajo neki danes za vzor? Italijane, Francoze?! Kako smo nesamostojni! Kje hočete kaj prihraniti? Pri premožu, petroleju, pri žepih? Ne, dragi moji! Pač pa gubite silo naroda, ki je med vojno itak že porabil večino svojih moči, silo mater in žen, ki so izmозgane do skrajnosti, a naj vam rode in s tem množe narod. — Nezadovoljstva je več ko preveč v državi, pesti se stiskajo, zobje škripajo. Pravijo, da ni vse zlato, kar se sveti in tudi poletni čas ni nikaka dobrota. Oddahnili smo se lani, ko so potekli letni meseci brez poletnega časa, godrnjamo pa letos, ko so spet segli po tem nemškem skrupalu. Toraj proč z njim!

p „Slov. pevsko društvo“ v Ptujju je imelo izreden občni zbor dne 10. aprila v Narodnem Domu ob precej obilni udeležbi. Predsednikom je bil izvoljen obče spoštovani g. dr. O. Pirkmajer, podpredsednikom pa g. Šisona.

p Od vlaka povožena begunka. Pred postajo Sv. Lovrenc na Drav. Polju je pred kratkim osebni vlak št. 224 povozil gdčno Ivanka Vuga, roj. v Gorici l. 1898, zdaj begunko in uradnico pri „Posredovalnici za službe“ v Strnišču. Še-le, ko je vozil zjutranji tovorni vlak proti Ptujju še enkrat čez njo, so zapazili razmesarjeno truplo.

Celje.

Celjska muha. Topli pomladanski žarki so me nekako malo prehitro zbudili iz zabubnega spanja, poletela sem z veseljem po celjskih ulicah in prišla na kolodvor, kjer sem se vsedla nekemu gospodu s cilindrom na rame. Gospod se je menil odpeljati, pristopil je k blagajni in radovedna sem kukala, kaj bo prišlo iz tiste odprtine. Na zahtevo vozni listek v Logatec, mu da blagajničarka en takozvani bianko-listek, na katerem sem začudeno zagledala „Cilli, k. k. priv. Südbahngesellschaft“. Ker se ne spominjam, da bi bilo to v slov. ali kakšnem jugoslovenskem narečju, sem začudeno odfrčala, pa mesto na cesto, skozi vhod proti vlaku. No — ker sem že bila tam, se usedem na zavoro in si mislim, hajd malo po jugoslovanskem svetu pogledat, kakšen je. V Zid. mostu zletim iz kupeja in se vsedem radeškemu postiljonu na kapo. Krasna je pot od Zid. mosta do Radeč in veselila sem se od daleč videvši lep trg. Ko pa pridemo čez sredo Savskega mostu, bi me skoro zadela kap. Vedela nisem ali je še onostran Save Jugoslavija ali morda še vedno stara Avstrija. Opazila sem namreč veliko tablo, na kateri se blišči v zlatih črkah udobeno ime rajnkega cesarja Franca Josipa in radeškega župana Rižnerja. Bala sem se namreč, da ne bi kakšen avstrijski financer previsoko zacarinil tistih par jugoslov. smeti, ki sem jih prinesla seboj — pa ni bilo nič. V Radečah se vsedem na zvonik in ogledujem krasno okolico. Pod zvonikom se ustavita dva možakarja. Začela sta razpravljati o raznih nerednostih, kakor draginja, agrarna reforma in stanovanjska mizerija in čujte, kaj sem slišala. Završka grajščina stoji popolnoma prazna in ima 10 sob na razpolago. Posestnik iste pa je v svoji pretkanosti, da bi mu ne bilo treba plačati preveč davka, potrgal vsa okna in vrata. Nemški plemič vitez Gutmannstahl ima eno graščino z 20 in eno z 7 sobami popolnoma prazno. Isti je pa baje prodal polovico svojega posestva in eno teh graščin — katero pa bi moralo biti vsled agrarne reforme razdeljeno — nekemu goriškemu lesotržcu, kateri si bode prislužil na ta način okoli 60.000.000 K dobička. Možakarja sta se začudena vprašala, kje je centralna vlada, kaj je z agrarno reformo in bila sta mnenja, da bodo krasni radeški holmci v teku enega leta prazne goličave. Ker me je vsled tega slabost prevzela, zletela sem v zrak in vsled toplega južnega vetriča dospela nazaj na Zid. most. Prespala sem tam celo noč. Zbudil me je pisk lokomotive in v zadnjem momentu se zaletim skozi okno v kupe II. razreda — pa začudeno kar ostrim. Bilo je nekaj gospodov, ki so med seboj čebljali nekaj v hrvaškem, nekaj v nemškem jeziku. Eden je pravil, da se vozi na Laibach, drugi, da je bil v Cilli in tretji, da je prišel iz Agrama. V Ljubljani sedem na široki klobukov krajnik nekega gospoda iz Celja, ki mi je bil znan kot trgovec. Bilo je več takih možakarjev — na koridoru pa ni bilo drugega čuti, nego 2000 — 3000 in 4000. Ti gospodje so se pripeljali na vseslovenski trgovski shod v Ljubljano, kjer so jih čakale krasne dvovprežne ekvipaže. Pred kolodvorom pa me je, sama ne znam kako, loputnil nek konj po perutih, da sem obležala v cestnem jarku.

Savinjska dolina.

s Korupcija. Znan slovenki veletržec je nakupil v Banatu mnogo žita in moke. Seboj je vzel vlak za prevoz nakupljenega blaga. Nek žid je ponudil postajenačelniku odpredne postaje „nagrado“ 20.000 K, če mu prepusti vlak. Spremlstvo (vlakospremnost) katero se je vzdrževalo na stroške slovenskega veletržca, se je seveda temu upiralo, toda pomagalo ni nič in vlak je odšel z židom. Da je dobil slovenski veletržec druge vozove in lokomotivo na razpolago, stalo ga je „nagrado“ 20.000 K. Neverjetno, a resnično!

s Po deželi hodijo razni sumljivi elementi in hujskajo proti državni edinosti. Govorijo, da so krivi te draginje Srbi i.t.d.; dalo bi se nanizati celo množino takih laži. Ponajveč so to nemčurji, ki se skrivajo pod

plaščem internacionale in socialno demokratsko krinko. Govori se med ljudmi mnogo o nemški monarhistični propagandi med nami. Seveda, gotovi ljudje si želijo nazaj minule čase in razmere, ko so lahko gospodovali nad brezpravnimi! Danes pa smo svobodni in vsi enakopravni državljani in to jih tako silno peče. Opozarjamo naše oblasti, naj pazijo na take ljudi in naj jih nikar ne božajo z rokavicami.

s Velik častilec nekdanjega avstrijskega cesarja Frana Jožefa mora biti upravitelj zaloge piva Tomaža Götza v Celju, kajti v njegovi pisarni visi še vedno slika tega sovražnika Slovanov. Čas bi že bil, da jo odstrani!

s Veletrgovec Cvenkl v Št. Petru v Sav. dolini je dobil od neznano koga grozilno pismo, da mora dati vsoto 50.000 K za občinsko ubožno blagajno. Smatrajo, da so pismo pisali kmetje, ki ga dolže, da jih je pri revkizicijah med vojno stiskal.

Iz Žalca.

Tukajšnji trgovec K. je dobil pšenico, katero je nakupil, kakor se je sam izrazil, po 10 K kg, moko bo pa prodajal po 18 K. Komentarja ni treba!

ž Posledica prepovedi uvoza. Vsled prepovedi uvoza manufakturnega blaga, je isto mahoma izginilo po trgovinah in ga ni več dobiti, dasiravno imajo trgovci še kolikortoliko zaloge.

ž Poština netaktnost. Ponovno se je že zgodilo, da je kdo dobil časopise dan ali dva dni pozneje, nego bi jih imel dobiti, dasiravno jih je upravništvo pravočasno in redno odposlalo. Opozarjamo tiste, ki si časopise izposojujejo, naj si jih, če jih hočejo čitati, naročijo in naj tega nikar ne nadaljujejo, ker jim bomo sicer stopili na prste! — Žalskemu pismonoši pa priporočamo, da se v prvi vrsti zanima za svojo službo, potem še-le za posete.

Ljubljana.

! Draginjska enketa v Ljubljani. Edini uspeh draginjske enquete, ki se je te dni vršila v tukajšnjem deželnem dvorcu, je ta, da so se razne potrebščine, n. pr. kruh in mleko znatno podražile. Sedaj, ko so vse izvozili, tudi take enquete ne bodo došti pomagale. Po toči nič ne pomaga zvoniti. Toda treba bo resno razmišljati o bodoči žetvi, da je ne doleti ista usoda, kakor lanska.

Mariborske vesti.

§ † Ravnatelj Schreiner. Dne 14. aprila, ob 6. uri zjutraj je umrl v Mariboru gospod Henrik Schreiner, ravnatelj drž. moškega učiteljskega v Mariboru. Pokojnik se je odlikoval kot prvovrsten in odlični slovenski pedagog in pisatelj, ki so ga poznali priznani šolniki ne le pri nas, temveč tudi v inozemstvu. Ravnatelj Schreiner je bil rojen l. 1850 v Ljutomeru in je vodil mariborsko učiteljske skozi 3 desetletja. Kdor ga je poznal, vsak ga je spoštoval in se je klanjal pred njegovo izredno vedo in pred njegovim velikim duhom. Blag mu spomin!

§ Špecialist za ženske bolezni in porodništvo dr. Benjamin Ipavic z prof. Wertheimove univerzitetne klinike na Dunaju, ordinira v Mariboru, Gosposka ulica št. 46.

§ „Hochschulverband“ in naše oblasti. Mariborski „burši“ se zavedajo, da živajo med nami popolno svobodo, kakor svojčas v Avstriji. Prirejajo javne veselice v znamenju frankfurteric in — če nismo napačno poučeni, se na teh veselicah opažajo oficijelno tudi zastopniki ali one SHS oblasti. To je našim „buršom“ vzbudilo še večjo korajžo, pa so te dni kar v Götzovi dvorani priredili že večjo javno predstavo — formalno seveda — v „dobrodelne namene“. Da tej svoji prireditvi nudijo še večji pomp in reklamo, so povabili iz Gradca dva nemška igralca. Naše ministristvo notranjih del pa je — in to naj služi v splošno doznanje — „vsem policijskim oblastim v kraljevini SHS ukazalo“, da smejo prirejati gledališke predstave samo osebe, ki imajo člansko karto uprave „zdrženja jugoslov. gledaliških igralcev“ s podpisom predsednika „zdrženja“ g. Save Todoroviča s

pečatom uprave in fotografijo lastnika karte. In konečno, da mora vsaka oseba (razen privatnih korporacij), ki želi prirejati orfejske in koncertne večere, poleg zgoraj omenjenega imeti tudi izrecno dovoljenje „zdrženja“. — Naši burši v „Hochschulverbandu“ se seveda za ta ukaz našega ministristva niso brigali. No, to ni nič tako čudnega. Bolj čudno se nam pa zdi, da je naša nadzorovalna oblast tem ljudem šla tako daleč na roko, da se je napram protestom od poklicane strani izjavila, da v svrhu naknadnega vplačila od kosmatega dobička te prireditve v korist „zdrženja“ ne more posredovati, češ, to je privatna korporacija in prireditel je bila namenjena v dobrodelne namene. Za enkrat se v to vprašanje ne spuščamo dalje. Pač pa nas zanima eno vprašanje? Kdo je dal dvema igralcema iz nam sovražne države dovoljenje nastopati javno v jugoslovanskem Mariboru in kaj bi se zgodilo v nasprotnem slučaju slovenskim igralcem — v Gradcu?

§ Usoda orožnikov iz zasedenega ozemlja.

V roke nam je došlo obširno poročilo, iz katerega posnemamo, kako ne samo neprevidno, marveč naravnost nečloveško postopajo — ne italijanske — ampak naše SHS oblasti napram orožnikom, ki so osi veli v službi v sedanjem zasedenem ozemlju, od koder so jih Italijani izgnali in ki stoje danes z družino vred bolni na cesti. In to ne samo brez vsake pokojnine, ampak že mesece in mesece brez vsake plače. Našemu orožniškemu poveljstvu v Ljubljani mora biti eden takih slučajev — Anton Žafran, okrajni stražmojster v Zadru — znan. Predno o njegovi usodi kaj več poročamo, apeliramo na gg. tovariše omenjenega, da mu vsaj oni izkažejo čut solidarnosti tudi — v dejanjih.

§ „Was ist das“? Iz krogov tovarišev v Krčevini se nam poroča: Pri nas imamo eno samo gostilno, ki je za nas železničarje najbolj ugodna, namreč gostilna Marek. Ampak, kakor sem se v nedeljo sam prepričal, je ta gostilna namenjena samo za naše nemške „sodruge“. Ko sem namreč slovensko zahteval vrček piva, se je gostilničar name zarezal, češ, „was ist das, das verstehe ich nicht“.

§ Špekulacija z zaplenjenimi konji. O usodi na glavnem kolodvoru zaplenjenih 106 konj se nam dodatno poroča: Zaplenba teh konj, namenjenih v Čehoslovaško, je bila dvignjena po — sedmih tednih, konji so prišli iz Osijeka. Njih lastnik, hrvatski žid, jih je po dvignjeni zaplembi prodal nekemu drugemu židu. Ta je pričel s podrobno prodajo konj. Ker gre to prepočasi, se je odločil za javno dražbo, ki se je imela vršiti včeraj (petek). Najnižja cena: 25.000 K. Na ta način se oškoduje dolgotrajne vladne zaplembe.

Razne vesti.

* Črne koze so jo rešile. V območju nekega okrožnega sodišča se je nedavno dogodilo sledeče: Umrla je neka kmečka ženska. Orožništvo je opazilo na mrliču sumljive znake in je obvestilo sodišče. Na lice mesta prihiti preiskovalni sodnik z dvema zdravniškima izvedencema. Truplo kaže vsevprek črnkaste pege in mehurčke. Doktorja ugibljeta in slednjic izjavita soglasno: ženska je zastrupljena! „Aha“, vsklikne navzoči orožnik, „sem si takoj mislil, da bo kaj takega! Nihče drugi je ni zastrupil, nego njena lastna mati, saj je hčerko vedno pisano gledala! Bomo takoj dali pod ključ to nečloveško beštjo!“ In tako se je tudi zgodilo; storilka je sicer tajila z nepopisno trdovratnostjo, ni pa zamogla premotiti izkušenih kriminalistov. Komaj je bila zločinka nekaj dni v zaporu, pa oboli. Zdravnik jetnišnice — ni bil to eden izmed onih dveh izvedencev — jo preišče: život kaže vsevprek črnkaste pege in mehurčke. Zdravnik izjavi: ženska ima — črne koze! Ona pa pristavi: „To je namreč tista bolezen, na kateri je umrla moja hči“. Prisopihata ona dva zvedenca: „Nostra culpa, nostra maxima culpa! Erare hu-

manum est! Sedaj nama je jasno, da ona ženska ni bila zastrupljena, ampak je res umrla na črnih kozah, ta pa je nedolžna! Hitro jo izolirajte in desinficirajte, da se ne okuži na tej bolezni cela jetišnica, sodnija in župnija! Čudeži dandanes niso več običajni, tem čudovitejšje je dejstvo, da se v tem slučaju črne kože niso dalje razširile. A kaj bi se bilo zgodilo, ako doumevna storilka ne bi bila dobila črnih koz? Brezdvomno bi bila od porotnega sodišča kot morilka obsojena v smrt na vešalih! — Opisani slučaj se je, kakor rečeno, dogodil pri nekem okrožnem sodišču — recimo, kje v deveti deželi; pri nas se kaj takega seveda ne more primeriti.

Prosveta.

Ivan Albreht: Paberki iz Roža. — 16. snopič „Narodne knjižnice“, ki jo izdaja Zvezna tiskarna v Ljubljani, prinaša poleg posvetila v verzih še te-le narodne pravljice: Pravljica o zvonu, Ljubica povodnega moža, Kako je ljubil kmet žalik-ženo, Ena o sv. Petru, Kolomonove bukve — in kaj je bilo potlej, Nesrečna kmetica in škopnjaki prognani, Pravljica o čudni grofici. Iz njih diha vseskozi lokalni kolorit Slovenstva na Koroskem, ki je najhujše trpelo pod tujim pritiskom in se razvijalo v drugih razmerah in pod drugimi pogoji. Kljub splošno znanim motivom kažejo te pravljice mnogo značilnega za mišljenje in čuvstvovanje koroskega Slovenca, posebno krepko podčrta seksualnost: n. pr. kako je kmetica posodila svojega moža žalik-ženi, vera v moč Kolomonovih bukev i. t. d. Čitatelja bo zanimala zbirka tudi kot leposlovno delo, kajti pisatelj je znal oživiti stare motive z novim čarom; pravljice so enotno zaokrožene, zanimive po vsebini, lahko pripovedovane v živi narodni govorici in prepletene s pristnim humorjem. Cena lično opremljeni knjižici je 4 K, ako se naroči direktno pri Zvezni tiskarni v Ljubljani.

Mariborska divizijska godba je proizvajala dne 3. aprila, pri svojem III. simfoničnem koncertu v Götzovi dvorani pod vodstvom svojega vrlega, vstrajnega in idealnega kapelnika g. Ferdo Herzoga Smetanov ciklus simfoničnih pesnikov „Má vlast“ (Moja domovina). V teh skladbah poje Smetana visoko pesem svoje domovine. Biseri te šestčlanske verige izražajo liriko, se oklepajo narave. Tu se nam odkrije Smetanov pristni slovanski čut k liriki in idili, tu nam markantno in v bujnih barvah muzikalno slika dušo malih poljedelcev v vseh njenih pretresljajih. Naj se tudi kaže v teh skladbah Liszov in Wagnerjev upliv, je pa njegovo stvarjenje kljub temu njima tako nasprotno, kakor je nasproten češki umetniški značaj germanskemu. Nastopilo je krog 70 godbenikov, ki so vso skladbo pod mojsterskim vodstvom g. kapelnika Herzoga odlično in s polnim razumevanjem proizvajali. V Sloveniji se to monumentalno delo doslej celotno še ni proizvajalo. Zato smo g. Herzogu tembolj hvaležni na tej priložnosti. Občinstvo ga je viharno pozdravljalo ob sklepu vsake pesnitve in poklonjena sta mu bila dva venca.

Izpred sodišča.

Petelin-grozodejec — pred sodiščem. Vdrugič v svojem dolgoletnem „novi narskem“ življenju sem pred sodiščem „zasočil“ tudi — petelina. Vprvič se mi je to pripetilo v beli Ljubljani, zdaj vdrugič pa v Mariboru. Če hočem biti čisto resničen, oni prvi v Ljubljani pravzaprav ni bil petelin, ampak kokoš. Zato pa je bil ta drugi hudo-delec res petelin, pa še kakšen rabijaten petelin. Stvar je bila pa taka: Štefan Kranjc, majer v Sv. Marjeti ob Pesnici ima petelina, ki hoče s svojim divjim obnašanjem na vsak način še prekositi Darwinov nauk ter dokazati, da se je prelevil naravnost iz beštije in ne iz kokošjega jajca. Kadar ga „prime“ — kar se večkrat zgodi — tedaj se srdito zaganja v vsakega, ki se mu približa. A največje korajžo ima ta kokodarska beštija na otroke. Vsled povzročenih poškodb na obrazkih „nadebudne“ mladeži v

Sv. Marjeti, bi ta kljunač-grozodejec moral priti pravzaprav pred sodišče. Ker pa ni „juridična oseba“, se je moral zaradi njega zagovarjati njegov gospodar. Strogi gospod sodnik je s svojimi očali na čelu uvidel, da to nikakor ne gre, tako beštijo pustiti neprikljenjeno ali vsaj brez „nakljunčnika“ kav sati svetomarješko mladino. In je „za pravo spoznal“, da se namesto krivca petelina obsodi nedolžnega gospodarja. Mislite, da je s tem „ta stvar“ že končana? Se motite! Omenjeni grozodejec se je namreč lotil tudi nekega 8 letnega dečka, ki se je pa petelinu s palčko hrabro postavil v bran. A tedaj prihitel Marija Kranjc, žena Štefana, na pomoč — petelinu. Vzame šibo in — vušk, vušk po zadnjem „licu“ prestrašenega dečka. S tem pa je zagrešila Marija, Štefanova žena, nekaj, kar zopet spada pred gospoda sodnika z očali. In ker je dvakrat napadeni dečko slučajno sinko poveljnika obo-rožene sile v Sv. Marjeti, se paragrafi ne bodo dali zlepa poravnati. Potemtakem ta „storja“ o petelinu-grozodejcu pred sodiščem še ni končana.

Gospodarstvo.

Podraženje piva. Vsled sklepa pivovaren v Sloveniji, se je pivo, počenshi od 15. aprila podražilo na 400 K pri hektolitru piva v sodčkih in na 600 K pri pivu v steklenicah.

Podraženje kave. Dne 15. aprila so tudi mariborske kavarne nenadoma podražile kavo, in sicer: belo od K 250 na K 3—; črno od K 130 na K 160; (boljšo črno od K 180 na K 220.) Čez 14 dni bodo cene — seveda z dovoljenjem obrtne oblasti — baje še poskočile.

Uvoz. V zadnjem času je stopila v veljavo uvozna prepoved neobhodno nepotrebni inozemskih produktov. Pozdravljamo ta korak vlade v principu, v kolikor obsega nepotrebno blago in v kolikor ni ta prepoved uveljavljena na način, ki prinese narodu in posameznim našim državljanom prav nepotrebno škodo. O tem so razpravljali že vsi naši dnevniki in cele stvari ne bodemo ponavljali. Odločno pa protestiramo, da bi se prepoved preklicala ali omilila v svojem dobrem narodno-gospodarskem smislu, na ljubo par desetoric trgovcev, ki tržijo in uvažajo tako nepotrebno blago. Njihova dobra eksistenca je manj važna, od zdravega narodnega gospodarstva in manj vredna, od dobre naše valute, na katerih dveh stvareh participira vsak Jugoslovan.

Taki trgovci danes nimajo pravice do eksistence. Lotijo se naj druge, za narod koristne trgovine in produkcije, da bodo enkrat nekaj posedovali in izvažali. Vsak uvoz je škodljiv naši valuti, uvoz nepotrebni stvari je v sedanjih časih hudo delstvo, od katerega živeti nima niko pravice. Naša bogata gospoda naj pa malo počaka na datelje in pomaranče in naj ne nosi briljantov do onega časa, ko bode naš siromak imel na razpolago najpotrebnejše za človeško življenje.

Trgovina z Romunijo. Pogajanja glede trgovske pogodbe z Romunijo so baje dokončana. Romunija naj bi nam dobavljala v glavnem mineralno olje in celo poljske pridelke. Mi Romuniji ne moremo dati nič posebnega in bode naša trgovska bilanca napram Romuniji pasivna. Vse drugači bi stvar izgledala, da imamo mi veliko industrijo, katere izdelke bi Romunija zelo potrebovala.

Skupna vsota kolekovanega denarja znaša do konca januarja v celi Jugoslaviji K 4.610.436.419—. Na Slovenijo odpade 717 milijonov 463.810 kron, t. j. 15,5 %. To nam kaže, da smo proti ostalim delom države veliki reveži, ker nič ali malo produciramo.

Zadnje vesti.

Železničarska stavka. „Centrala“ železničarske organizacije“ proklamira za celo Jugoslavijo splošno železničarsko stavko.

Nova mariborska „internacionala“ je za četrtek zvečer v Mariboru sklicala protestni shod, na katerem je sodrug Kopač udrihal po „Zvezi“ in že takorekoč proglasil generalno stavko. O polnočni uri so sodrugi po mestu neovirano nalepljali nemško in slovensko tiskane lepake s proklamacijo na „generalno železničarsko stavko“. Železniški promet je bil v noči od 15.—16. aprila ustavljen.

Zveza jugoslovanskih železničarjev za Maribor je zborovala zjutraj v Narodnem Domu. Izdal se je poziv, da se „Zveza“ zadrži — pasivno, dokler stavka sfremi samo za mezdinim gibanjem. Zborovalce se je ob enem opozarjalo na brzojavko komande dravske divizije, v kateri se stavkujoče poziva takoj na delo in opozarja na mobilno stanje ter na tozadevne posledice.

Listnica uredništva.

Sladkorna industrija Krško: Poročilo dobrodošlo, izide v prihodnji številki. Se priporočamo! Novomesto: Pričakujemo še več poročil. Ptuj: Izostala poročila slede.

Izdajatelj in založnik: Konzorcij „Nova Pravda“.

Odgovorni urednik: Franjo Pirč.

Tisk tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Priporočljive tvrdke:

Fran Novak

prva slovenska brivnica 10—5
Maribor, Aleksandrova c. 22.

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2

Zaloga črevljev, perila, potnih košar,
tržnih torbic i. t. d. 10—5

Andrej Ham
črevljar 10—3

Maribor, Vetrinjska ulica 15

Restavracija Narodni Dom

v Mariboru (Hinko Kosič) se najtopeje
priporoča. —1

Erjavec & Turk

trgovina z železnino „pri
zlati lopati“ — Ljubljana
Valvazorjev trg 7. 10—5

„PLANINKA“ IN RUŠKA KOČA
pri Sv. Anehu na Pohorju, 1250 m

Planinsko letovišče v krasni legi.
Mrzle in tople kopeli
Oskrba od 1. maja do 15. oktobra
Izprehodi po gozdu

Iščem
malo družinsko hišico

z vrtom (eventuelno stanovanje) v bližini Maribora.
Ponudbe na upravo. 3—1

F. & A. O. HER,
LJUBLJANA 2—2

Največja zaloga moških in deških oblek po solidnih cenah
Schwab & Bizjak, Ljubljana
Dvorni trg št. 3.
Manufaktura - moda - konfekcija. 10—5

Zaloga pohištva
KAROL PREIS

MARIBOR, Slomšekov trg 6

Cenik zastoj. — Svoboden
ogled, brez obveznosti. 10—5

Špecialist za ženske bolezni in porodn.

dr. Benjamin Ipavic

osem let asistent in operater
ljubljske in dunajske
univerzitetne klinike za žen-
ske bolezni in porodništvo
— (prof. E. Wertheim) — 2—1

ordinira od 11. do 12. ure
v MARIBORU, Gosposka ulica 46.

Novi tečajji za

slovensko stenografijo,
nemško stenografijo,
strojepljse,
slovensko korespondenco,
nemško korespondenco,
računstvo,
slovensko knjigovodstvo,
nemško knjigovodstvo,
slovensščino za začetnike,
hrvaščino,
nemščino za začetnike,
lepisje in 3—2 s
cirilico

začnejo 3. majnika 1920

Zasebni učni zavod LEGAT

Maribor, Vetrinjska ul. 17, I. n.
Govorilne ure od 11. do 12. Telefon
34-VIII. Natančen prospekt se dobi
brezplačno tudi v knjigarni Heinz v
Gosposki ulici.

Anton Černe
graver 10—5
Ljubljana, Dvorni trg I

S. Potočnik, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje

Diplomirani tehnični zavod za krojenje!
Specijalna krojačnica za najmoderneje
toalete za gospode in dame! 3—2

Obračanje in moderniziranje oblek!

Zmožnega višjega polirja
(delovodjo) 3—3

sprejme Kranjska stavbna družba
v Ljubljani, Levstikova ulica 19.